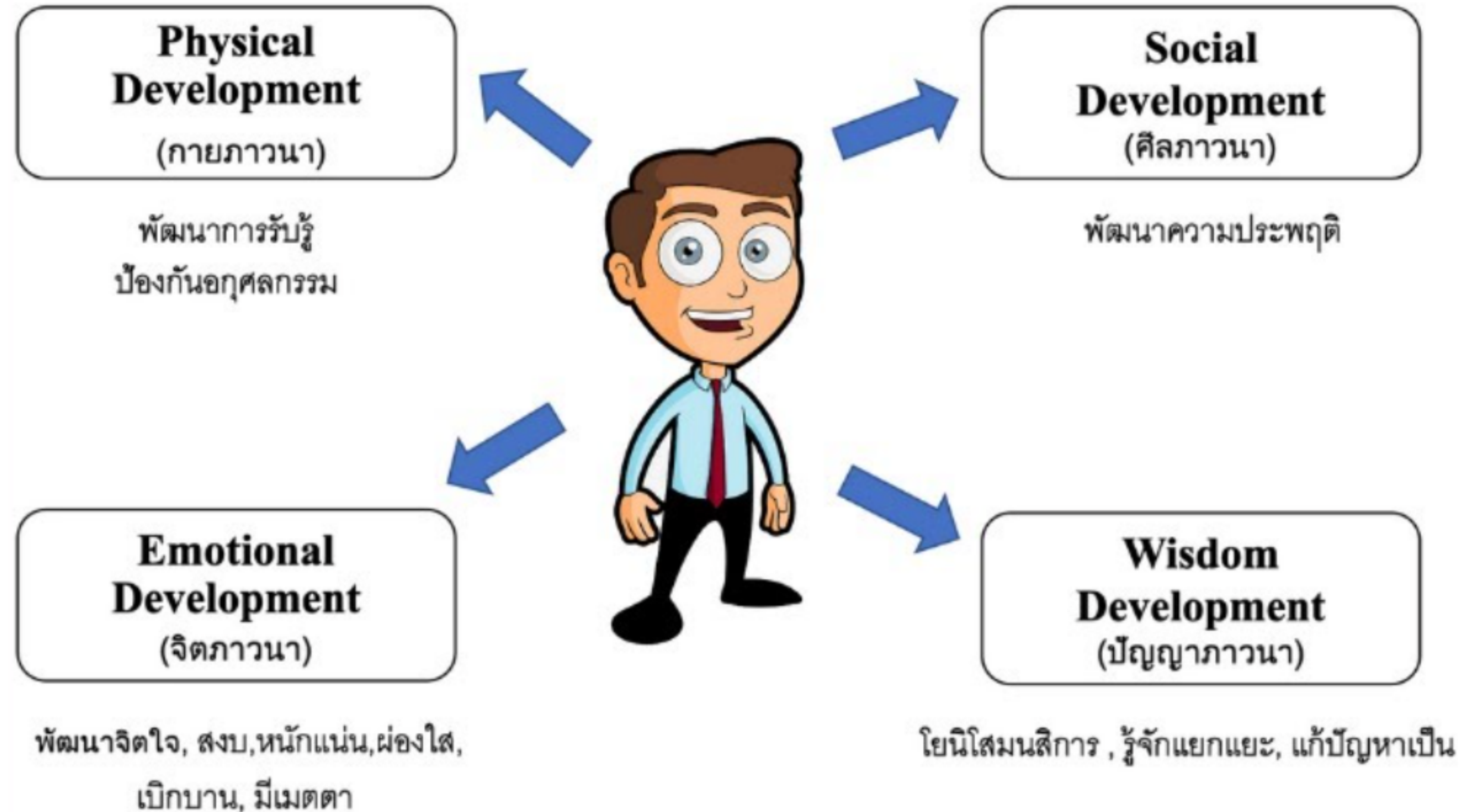

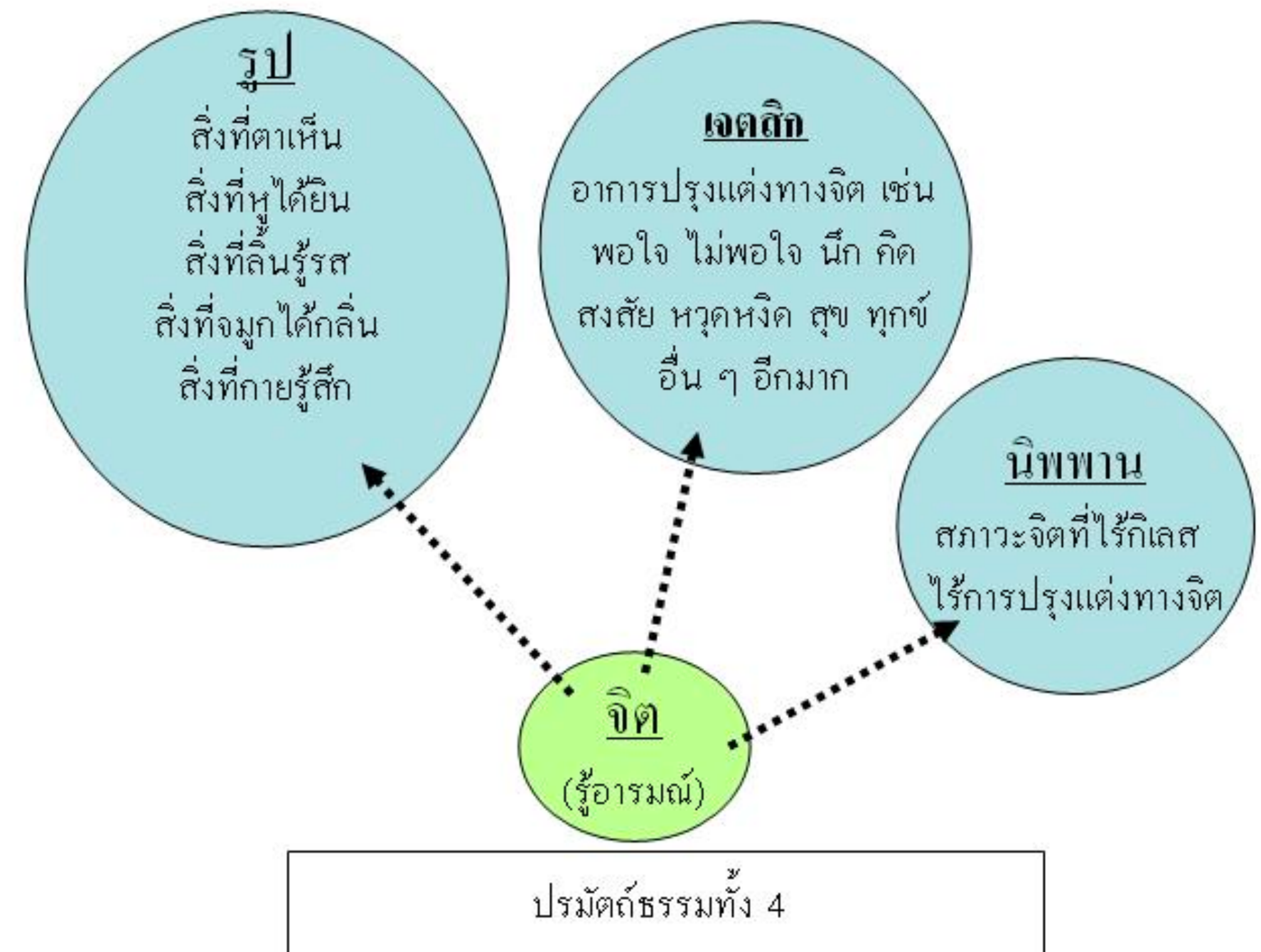
ภาวนา 4 วิมุตติ 5

ภาวนา 4 (การ
เจริญ, การทำให้
เป็นให้มีขึ้น, การ
ฝึกอบรม, การ
พัฒนา :
cultivation;
training;
development)

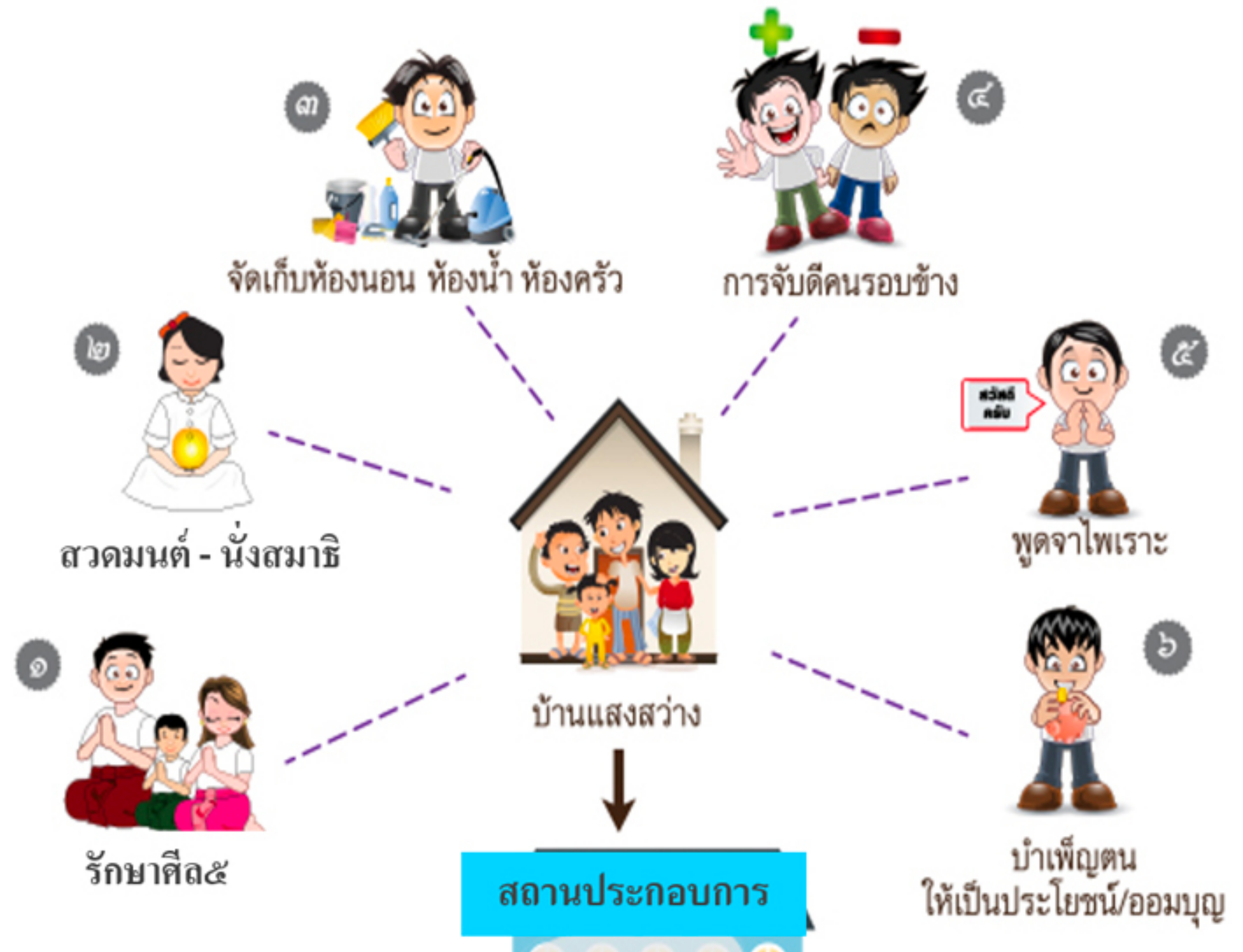
ภาวนา 4

1. กายภาวนา (การเจริญกาย, พัฒนา
กาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อก
เกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทาง
อินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้
นั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศล
ธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ,
การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
ทางกายภาพ : physical development)

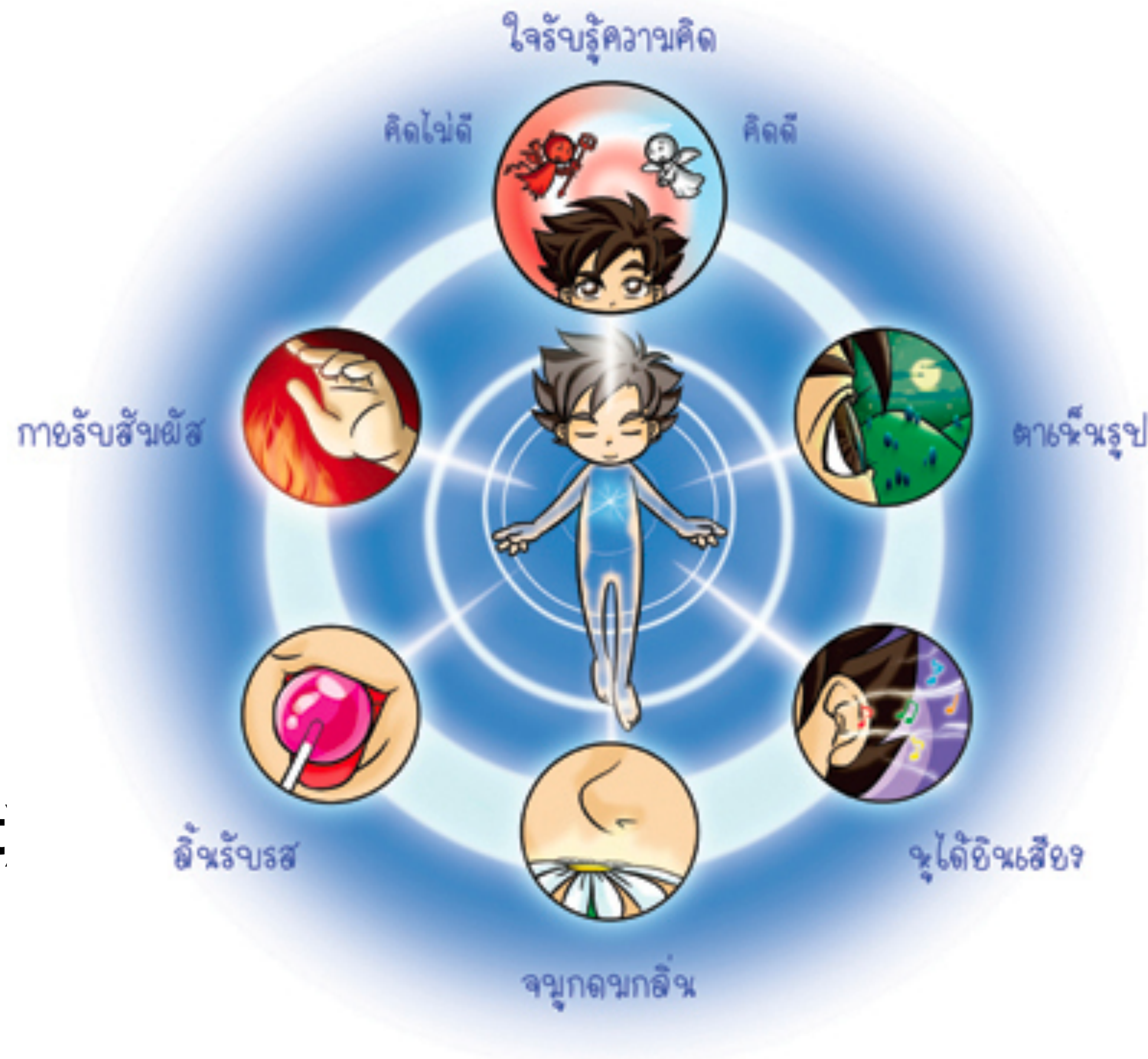

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

2. สีสภาวนา (การเจริญ
ศีล, พัฒนาความประพฤติ,
การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ใน
ระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียน
หรือก่อความเดือดร้อนเสีย
หาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี
เกื้อกูลแก่กัน : moral
development)

3. จิตภาวนา (การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตา กรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น : cultivation of the heart; emotional development

4. ปัญญาภาวนา (การเจริญ
ปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึก
อบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลาย
ตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและ
ชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจ
ให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จาก
กิเลสและปลดปล่อยจากความทุกข์
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วย
ปัญญา : cultivation of wisdom;
intellectual development)

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

ในบาลีที่มา ท่านแสดงภาวนา 4 นี้ ใน
รูปที่เป็นคุณบทของบุคคล จึงเป็น
ภาวิตกาย ภาวิตศีล ภาวิตจิต ภาวิตปัญญา
(ผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว)
บุคคลที่มีคุณสมบัติชุดนี้ครบถ้วนย่อมเป็น
พระอรหันต์

1. หลักธรรมใดจัดเป็นหลักธรรมที่ควรเจริญ ?

ก. สัญญา

ข. หลักกรรม

ค. กายภาวนา

ง. ปัญญาวิมุตติธรรม 4

2. พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ปฏิบัติอย่างไรกับนิโรธ ?

ก. ให้รู้

ข. ให้บรรลุ

ค. ให้ละ

ง. ให้เจริญ

3. ข้อใดตรงกับหลักธรรมข้อภาวนา ?

ก. การสำรวมกาย วาจา และใจ

ข. การพิจารณากาย เวทนา จิต และธรรม

ค. การพัฒนากาย สังคม จิตใจ และปัญญา

ง. การประนมมือ การไหว้ การกราบ และการคำนับ

4. การกระทำในข้อใดจัดเข้าในปัญญาภาวนาได้ ?

- ก. นิดออกกำลังกายเป็นประจำ
- ข. กู้่งทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ
- ค. ก้อยปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- ง. น้อยตั้งใจอ่านหนังสือทุกวัน

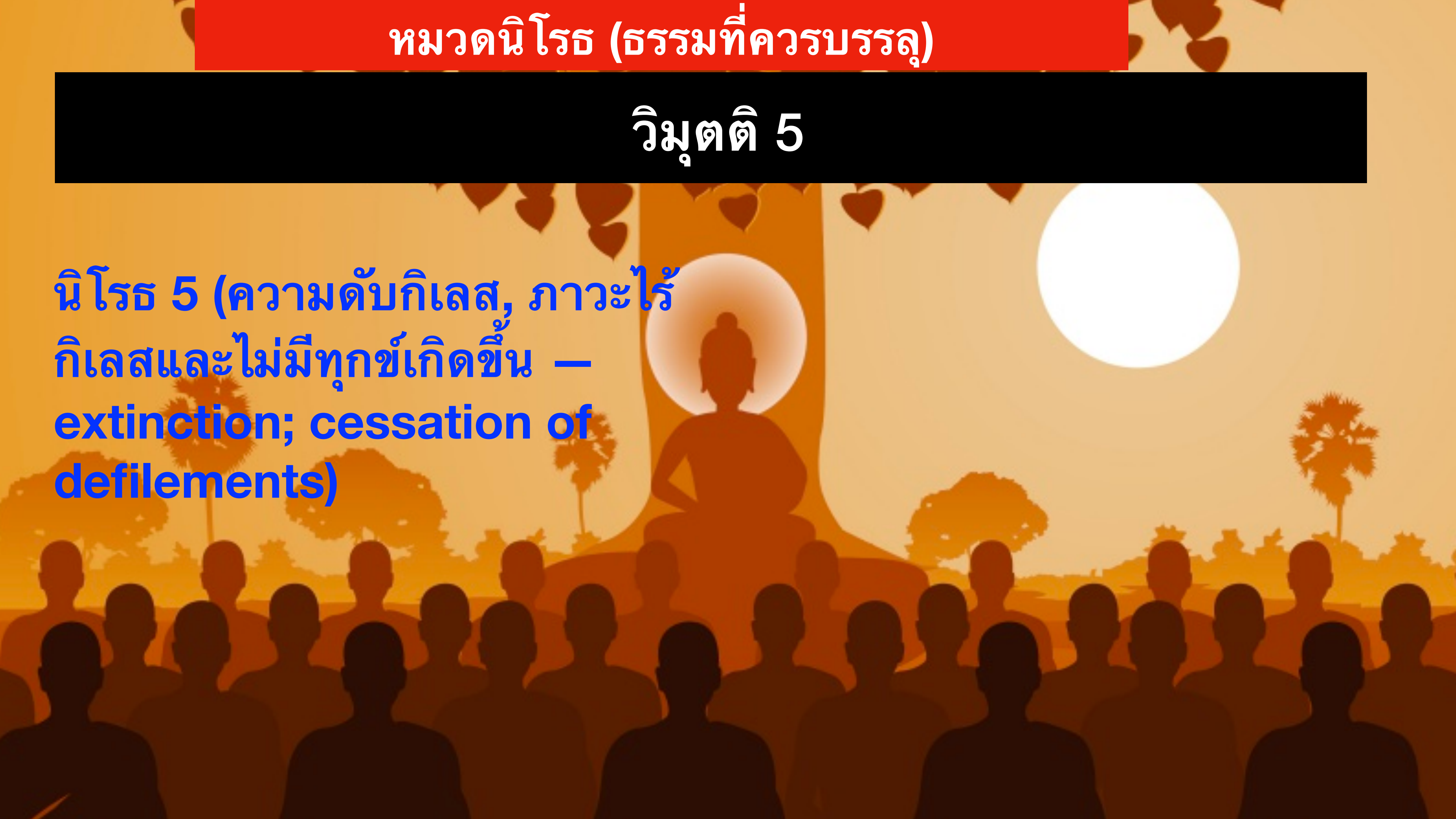
5. การกระทำข้อใดจัดว่าเป็น จิตภาวนาภาวนาได้ ?

- ก. อ้อมมีสุขภาพแข็งแรงเพราะหมั่นออกกำลังกาย**
- ข. เอ้ประพฤติดีด้วยกาย วาจา ใจ**
- ค. อันตั้งใจทำงานด้วยความสุขุมรอบคอบ**
- ง. เอกแก้ปัญหาการทะเลาะกันของน้องๆ ได้สำเร็จและเป็นที่พอใจ
ของทุกคน**

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

วิมุตติ 5

นิโรธ 5 (ความดับกิเลส, ภาวะไร้
กิเลสและไม่มีทุกข์เกิดขึ้น —
extinction; cessation of
defilements)

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

1. วิกขัมภนนิโรธ (ดับด้วย
ข่มไว้ คือ การดับกิเลสของท่านผู้
บำเพ็ญฌาน ถึงปฐมฌาน ย่อม
ข่มนิวรณ์ไว้ได้ ตลอดเวลาที่อยู่ใน
ในฌานนั้น
— extinction by
suppression)

อ่อนน้อม   จักถูกข่ม
แข็งน้อม   จักถูกโค่น
... จงเดินทางสายกลาง...

2. ตถังคนิโรธ (ดับด้วยองค์
นั้นๆ คือ ดับกิเลสด้วยธรรมที่เป็นคู่
ปรับหรือธรรมที่ตรงข้าม เช่น ดับ
สักกายทิฏฐิด้วยความรู้ที่กำหนด
แยกนามรูปออกได้ เป็นการดับ
ชั่วคราวในกรณีนั้นๆ
— extinction by substitution
of opposites)

**3. สมุจเฉทนิรโทษ (ดับด้วย
ตัดขาด คือ ดับกิเลสเสร็จสิ้นเด็ด
ขาด ด้วยโลกุตตรมรรค ในขณะที่
แห่งมรรคนั้น ชื่อสมุจเฉทนิรโทษ
— extinction by cutting off
or destruction)**

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

บทสรุปของชีวิต คือ

นิ่ง

ดีที่สุด

4. ปฏิบัติสัทธินิโรธ (ดับด้วยสงบ
ระงับ คือ อาศัยโลกุตตรมรรคดับกิเลส
เด็ดขาดไปแล้ว บรรลุโลกุตตรผล
กิเลสเป็นอันสงบระงับไปหมดแล้ว ไม่
ต้องชวนขวายเพื่อดับอีก ในขณะแห่ง
ผลนั้นชื่อ ปฏิบัติสัทธินิโรธ —
extinction by tranquillization)

**5. นิสสรณนิโรธ (ดับด้วยสลัดออกได้
หรือดับด้วยปลดปล่อยไป คือ ดับ
กิเลสเสร็จสิ้นแล้ว ดำรงอยู่ในภาวะที่
กิเลสดับแล้วนั้นยังยืนตลอดไป ภาวะ
นั้นชื่อนิสสรณนิโรธ ได้แก่กัมมตธาตु
คือ นิพพาน
— extinction by escape;
extinction by getting freed)**

หมวดนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

ปหาน 5 (การละกิเลส — abandonment),
วิมุตติ 5 (ความหลุดพ้น — deliverance),
วิเวก 5 (ความสงัด, ความปลีกออก — seclusion),
วิราคะ 5 (ความคลายกำหนัด, ความสํารอกออกได้ —
detachment; dispassionateness),
ไวสัคคะ 5 (ความสละ, ความปล่อย —
relinquishing) ก็อย่างเดียวกันนี้ทั้งหมด

6. ข้อใดจัดเป็นวิกขัมภณวิมุตติ ?

- ก. การหลุดพ้น โดยเด็ดขาด
- ข. การดับกิเลสด้วยองค์ธรรมที่ตรงกันข้าม
- ค. การหลุดพ้น โดยอาศัย โลกุตตรธรรมดับกิเลส โดยเด็ดขาด
- ง. การหลุดพ้นจากกิเลสชั่วคราวโดยอำนาจของ “ฌาน” ที่ข่มไว้

7. อริยสัจ 4 กับหลักธรรมคู่ใดสัมพันธ์กัน ?

ก. ทุกข์ - อปทานิยธรรม 7

ข. สมุทัย - กรรม 12

ค. นิโรธ - วิมุตติ 5

ง. มรรค- โลกธรรม 8

8. ความหลุดพ้นจากอำนาจกิเลส เราเรียกว่าอย่างไร ?

ก. วิมุตติ

ข. จิตตวิสุทธิ

ค. ทิพพโสต

ง. สมาธิขั้น

9. หลักธรรมข้อใดใช้แทนกันได้กับ“นิโรธ”ตามหลักอริยสัจ 4 ?

ก. อริยวัฑฒิ 5

ข. วิมุตติ 5

ค. โภคอาทิสะ 5

ง. อปรีหานิยธรรม 7

10. ข้อใดก่อให้เกิดความสุขมากที่สุด ?

ก. ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้มีอุปการะคุณ

ข. ทำบุญตักบาตร

ค. บริจาคทรัพย์สิ่งของต่าง ๆ

ง. ทำ จิตให้มันเป็นอิสระจากสิ่งทั้งปวง